

Örnsköldsviks kommun
kommun@ornskoldsvik.se

2018-11-23
1 (20)
Dnr-2018:6559

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Sörlidenskolan F-6 i Örnsköldsviks kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Sörlidenskolan F-6 avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Sörlidenskolan F-6 i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling av undervisningen, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn mer systematiskt leder och styr ett strategiskt jämställdhetsarbete.

Undervisning

Undervisningen främjar i hög utsträckning elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Trygghet och studiero

Utbildningen präglas i flera delar av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektor säkerställer att lärarna bedriver ett gemensamt arbete för att utveckla förhållningssätt och strategier i syfte att skapa studiero för alla elever.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ger alla lärare förutsättningar att samverka kring bedömning och betygssättning samt ser till att de metoder som används kvalitetssäkras.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 10 maj 2019 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– 2018:6559) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Kunskaper och lärande, Varje skolas utveckling, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling av undervisningen, men utvecklingsområden finns.

De sammanfattande skälen för Skolinspektionens bedömning är att rektorn för Sörlidensskolan F-6 skapar en god grund för utveckling av undervisningen genom att följa upp och analysera skolenhetens kunskapsresultat och hur värdegrundsarbetet integreras i undervisningen. Även rektorns ledning av det pedagogiska arbetet på skolan fungerar väl och sker utifrån ett tydligt fokus på skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag. När det kommer till ledning och struktur kring frågor som rör skolans strategiska jämställdhetsarbete behöver rektorn dock utveckla det ytterligare.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer, observationer och dokumentstudier.

Rektorns ansvar för att följa upp och utveckla undervisningen

Skolinspektionens granskning visar att rektorn skapar en god grund för utveckling av undervisningen genom att följa upp och analysera skolenhetens kunskapsresultat och hur värdegrundsarbetet integreras i undervisningen. Skolor i Örnsköldsviks kommun använder en kommungemensam mall, "Nulägesbedömning 2017/2018", för att utvärdera enhetens resultat i förhållande till de nationella målen. För Sörlidensskolans del har denna uppföljning med tillhörande analys genomförts och dokumenterats av lärarna och rektorn. Lärarna berättar i intervju att de är delaktiga i dessa uppföljningar och analyser vid ett antal tillfällen per läsår och att de vid de tillfällena följer upp de åtgärder som vidtagits utifrån analyserna. I nulägesbedömningen beskrivs både kunskapsresultat och andra aspekter som arbetet med normer och värden, elevinflytande, extra anpassningar och särskilt stöd. I intervjuer framkommer att analyserna i nulägesbedömningen utgör en grund för utvecklingsåtgärder som genomförs. Exempelvis har utifrån en lägre måluppfyllelse bland elever med annat

modersmål än svenska ett arbete med språkutvecklande arbetssätt satts igång under höstterminen 2018.

I intervjuer med personal och i den insända dokumentationen framkommer att skolan följer upp elevernas upplevelse av trygghet och andra värdegrundsfrågor. Det sker dels genom hälsosamtal som skolsköterskan genomför i förskoleklass och i årskurs 4 och dels genom en så kallad trivselenkät som genomförs med eleverna varje termin. Utifrån vad som framkommit i enkäter och hälsosamtal beslutar rektorn om åtgärder som utvärderas i det systematiska kvalitetsarbetet. Till exempel har den så kallade vännergruppen återupptagits från höstterminen 2017, vilket genom lärarnas utvärdering i nulägesbedömningen har visat sig vara positivt för värdegrundsarbetet. Ytterligare en åtgärd som genomförts utifrån ett analyserat behov är rastaktiviteter. Genom att införa organiserade rastaktiviteter har konflikterna på raster minskat och lärarna uppger i intervjuer att det även fått effekt på studieron genom att färre konflikter "följer med in i klassrummet".

Rektorns ledning och organisering av det pedagogiska arbetet

Granskningen visar vidare att rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet och ger lärarna förutsättningar för att dela med sig av sin kunskap och lära av varandra. Det framkommer i dokumentation och intervjuer att det finns olika forum där lärare och övrig personal kan samverka; utvecklingskonferenser, praktiska konferenser, pedagogiska eftermiddagar, regelbundna träffar mellan specialpedagog och mentorer etcetera.

Sörlidensskolan F-6 har nyligen infört ett tvålärarsystem i framför allt de teoretiska ämnena. I intervjuer uppger rektorn och lärarna att genom tvålärarsystemet ökar det kollegiala lärandet. Rektorn menar även att genom att i stort sett befria lärarna från att vara rastvakter frigörs tid till planering. Samtidigt framkommer i intervjuer med både lärarna och rektorn att det finns grupper av lärare som inte hinner träffas i den utsträckning som efterfrågas. Lärarna nämner särskilt att de inte hinner träffas över stadiegränserna och att de lärare som inte tillhör ett av skolans arbetslag inte blir lika delaktiga i det gemensamma arbetet.

Rektorns styrning av skolans arbete med jämställdhet

Rektorn leder och styr skolans arbete med jämställdhet i begränsad omfattning. Intervjusvar från personal visar att det finns en kännedom om att jämställdhetsarbetet ingår i skolans värdegrund och demokratiuppdrag, och det framkommer att visst sådant arbete även förekommer, men att det då handlar främst om reaktiva åtgärder när elever uttrycker könsstereotypa åsikter.

I intervjuer uttrycker några elever att det ibland kan kännas som att det är skillnad i hur pojkar och flickor behandlas på Sörlidensskolan och att de aldrig pratat om att alla ska behandlas lika. Av Skolinspektionens lektionsobservationer tyder dock inget på att flickor och pojkar behandlas olika, till exempel fördelade lärarna generellt ordet jämnt mellan eleverna. Vidare framkommer i intervjuer med personal att det inte pågår något systematiskt och strategiskt arbete med jämställdhet men att den så kallade vännergruppen jobbar lite med de frågorna. Både rektor och övrig personal pekar i intervjuer på att det funnits ett annat fokus i värdegrundsarbetet med anledning av att det finns många elever med utländsk bakgrund på skolan, vilket har gjort att jämställdhetsarbetet har fått mindre utrymme.

I analysen av kunskapsresultaten i nulägesbedömningen uppmärksammas att pojkars resultat generellt är sämre än flickor, men ingen djupare analys görs och inga åtgärder för att förbättra pojkarnas resultat föreslås. Elevhälsan säger i intervju att elevenkäten analyseras utifrån kön, men att det inte är ett systematiskt arbete. Skolinspektionen har inte heller sett någon analys av elevenkäten ur ett könstillhörighetsperspektiv i den inkomna dokumentationen.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan *i flera delar* uppfyller kvalitetskriterierna inom området Rektors ledarskap, men att utvecklingsområden finns.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn mer systematiskt leder och styr ett strategiskt jämställdhetsarbete.

Skolinspektionens granskning visar att rektorn behöver verka för att skolans jämställdhetsarbete utvecklas och blir mer systematiskt och strategiskt.

Skolans jämställdhetsarbete är en förutsättning för att alla elever ska lyckas i skolan och därmed är det viktigt att jämställdhetsarbetet är levande och synligt på skolan. Enligt läroplanen har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas mot de nationella målen och har ett särskilt ansvar för att utbildningen organiseras så

att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.¹ I läroplanen står det vidare att: "Skolan ska aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. [...] Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem, bidrar till att forma deras uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt".²

Skolinspektionens granskning visar att det finns en viss medvetenhet hos personalen om jämställdhet utifrån skolans värdegrund. Det finns även exempel på att lärare tar diskussioner med elever ur ett jämställdhetsperspektiv, främst som reaktion på ett oönskat beteende av elever, eller att frågor lyfts inom personalen utifrån tecken på hedersproblematik. Däremot saknas ett strategiskt och systematiskt arbete för jämställdhet, vilket bekräftas i intervju med rektorn som även tillägger att det är främst när det händer något som frågan kommer upp.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn genom att leda ett strategiskt jämställdhetsarbete skapar en medvetenhet hos personalen kring hur de ska arbeta för att utbildningen ska vara jämställd. Exempelvis bör en djupare gemensam analys göras av skillnader i pojkars och flickors resultat för att få en förståelse kring vad skillnaden beror på. Vidare bör lärarna tillsammans reflektera över om det finns något i undervisningen som gör att skillnader i kunskapsresultat mellan könen uppstår.³

¹ Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar

² Lgr 11, 1 En likvärdig utbildning

³ SOU 2009:64, Flickor och pojkar i skolan – hur jämställt är det?, s. 153 f.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 och 5a §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, rättigheter och skyldigheter, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolans och omvärlden, 5 Kursplaner med kunskapskrav

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i hög utsträckning elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

De sammanfattande skälen för Skolinspektionens bedömning är att granskningen visar att undervisningen är målfokuserad, strukturerad, varierad och med ett aktivt lärarstöd. Vidare visar granskningen att lärarna har höga förväntningar på eleverna samt att lärarna motiverar och utmanar även de elever som nått längre i sin kunskapsutveckling. Granskningen visar även att elever görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande. Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer, observationer och dokumentstudier.

Målfokuserad, varierad undervisning och aktivt lärarstöd

Granskningen visar att undervisningen på Sörlidenskolan F-6 överlag är målfokuserad, strukturerad, varierad och med ett aktivt lärarstöd. De flesta observerade lektioner har en tydlig inledning där läraren förklarar upplägget av lektionen. Ofta består lektionen av en lärargenomgång, i några fall med inslag av repetition av tidigare lektioner, därefter följer eget arbete enskilt eller i grupp och en avslutning. Lärare använder olika metoder vid genomgångarna, några skriver på tavlan och pratar, andra använder film. Vid samtliga genomgångar ställer lärarna frågor till eleverna för att säkerställa att eleverna förstår, ibland låter lärarna eleverna resonera kring något i filmen. I flera fall går läraren igenom exempel på de uppgifter som eleverna själva ska arbeta med och låter elever vara med och resonera kring lösningar.

I intervjusvar framgår att elever upplever att lärarna berättar varför eleverna ska lära sig olika saker, även om det inte alltid sker på de lektioner Skolinspektionen observerade.

På samtliga lektioner där elever arbetar självständigt går lärare och resurslärare runt till elever och hjälper dem, i många fall är det fler än en lärare närvarande i och med att skolan har ett tvålärarsystem vilket gör att de flesta elever snabbt får hjälp. På en lektion där läraren är ensam och uppgifterna är svåra får eleverna vänta längre på

hjälp. Det får till följd att elever inte behåller sitt intresse och engagemang för uppgiften. I övriga fall får eleverna hjälp när de behöver. Några elever uppger i intervju att de ibland får sitta och vänta på att få hjälp, medan andra säger att de oftast får hjälp när de behöver.

Avslutningarna är i flera fall en sammanfattning och i något fall även förklaring av vad kommande lektion ska handla om. I intervjuer med både lärarna och eleverna framgår att de observerade lektionerna är representativa för hur lektionerna brukar vara upplagda.

Individanpassad undervisning – stöd, stimulans och utmaning

Vidare visar granskningen att lärarna har höga förväntningar på eleverna och uppmuntrar dem att lösa uppgifter även när eleverna tycker att uppgifterna är svåra. I flera fall består hjälp till elever av att läraren resonerar med eleven för att komma fram till en lösning och endast i undantagsfall består hjälpen av att läraren löser uppgiften åt eleven. Generellt ger lärarna elever mycket positiv feedback, både individuellt och i grupp. I intervjuer uppger lärarna att de anser att det är viktigt att utmana eleverna och påminna dem om att det är okej att misslyckas. I enkätsvaren i Skolinspektionens enkät för elever i årskurs 5 våren 2018⁴ uppger samtliga elever att det stämmer helt och hållet eller ganska bra att de kan nå kunskapskraven om de försöker. Det förstärker bilden av att lärarna har förväntningar och tillit till elevernas förmåga.

Flera lärare uppger att de antingen på förhand har avgränsade uppgifter, eller delar upp uppgiften i mindre delar, så att eleven når många små framgångar istället för att riskera ett större misslyckande. Exempel på detta arbetssätt ses även på lektionsobservationer.

På de flesta observerade lektioner arbetar eleverna med samma uppgifter även om det finns vissa möjligheter att variera svårighetsgraden. Det förekommer att elever som är klara med uppgifter kan få svårare material att arbeta med, något som elever i

⁴ En gång vartannat år omfattas varje skolenhet av Skolinspektionens enkät som utgör ett underlag till Skolinspektionens granskning av landets skolor. Totalt deltog 1412 skolenheter i enkäten våren 2018, för alla frågor i enkäten beräknas ett snitt för referensgruppen.

intervju uppger är vanligt. Även svaren i skolenkäten för elever i årskurs 5 våren 2018 bekräftar den bilden.

Några lärare uppger att de tycker det är svårt att utmana de elever som har lätt för sig medan andra lärare menar att det är mycket svårare med de elever som är i behov av stöd. I intervju uppger elevhälsan att deras bild är att lärarna arbetar med att utmana elever men att lärarna har svårare att möta elever med behov av stöd. I

Sörlidenskolans nulägesbedömning framkommer att elevhälsan tillsammans med rektorn och mentorer har elevgenomgångar terminsvis där de diskuterar vilka behov varje elev har. Vidare framkommer att de anpassningar som gjorts kontinuerligt följts upp av specialpedagog och klasslärare. Med anledning av att cirka 50 procent av eleverna är i behov av extra anpassningar har ett behov av anpassningar på gruppnivå identifierats enligt nulägesbedömningen. En annan omständighet är att över 70 procent av eleverna har ett annat modersmål än svenska. Detta har föranlett ett arbete med ett språkutvecklande arbetssätt som även är en del av Sörlidenskolans nya vision.

Elevers delaktighet i eget lärande och undervisning

Granskningen visar vidare att det förekommer möjlighet för elevers reflektion över sitt lärande och delaktighet i planering och utvärdering av undervisningen. I

nulägesbedömningen uppger lärarna att deras utmaning ligger i att skapa ett reellt inflytande på elevernas egna lärande, vilket bekräftas av Skolinspektionens lektionsobservationer. Det finns få exempel på att elever konkret görs delaktiga i sitt lärande på de observerade lektionerna, men ett exempel är att en elev får fundera om hen vill utforma en egen uppgift till sina klasskamrater eller om hen vill ta sig an en svårare uppgift.

I intervjuer med lärarna framkommer att de försöker få elever delaktiga i sitt eget lärande genom att få eleverna att se sin egen progression. Det sker dels genom att jämföra tidigare uppgifter med nygjorda och dels genom att få elever att komma med önskemål om kommande uppgifter. En annan strategi som flera lärare säger sig använda är att visa på förebilder så att det blir tydligt för elever vad som är ett bra arbete. Exempelvis använder lärarna sig av exempeltexter från Skolverkets bedömningsstöd. Lärarna menar att genom att göra så blir det tydligare för eleverna vad de behöver göra för att nå nästa nivå.

Av observationerna framkommer att eleverna stimuleras att tänka själva och får reflektera över frågor utan att det finns ett givet svar. I några observerade fall har eleverna i slutet av lektionen fått tycka till om lektionen. Det har antingen skett genom att eleverna fått visa med tummen upp eller ned om de tycker att de lärt sig något

eller genom att visa olikfärgade lappar som svar på frågor från läraren. I något fall gick läraren igenom lektionen med elever individuellt och i mindre grupper.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan *i hög utsträckning* uppfyller kvalitetskriterierna inom området Undervisning.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 3 §, 5 kap. 3 §, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.2

Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Skolinspektionen bedömer följande: Utbildningen präglas i flera delar av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

De sammanfattande skälen för Skolinspektionens bedömning är att ett samlat arbete bedrivs för att skapa trygghet på skolan. Gällande studiero visar granskningen även att ett visst arbete för att skapa studiero finns. Dock visar granskningen att studieron varierar mellan olika klasser och lektioner, och i vissa fall påverkar det elevers möjligheter att ägna sig åt skolarbete. Granskningen visar att det saknas ett samlat arbete för att uppnå studiero.

Arbete för att skapa trygghet

Skolinspektionens granskning visar att det bedrivs ett aktivt arbete för att göra elever trygga på skolan. I de inkomna dokumenten samt i intervjuer med personal synliggörs ett aktivt arbete för att främja tryggheten på skolan. Några konkreta exempel på åtgärder är organiserade rastaktiviteter samt olika temadagar för att stärka samhörigheten och skapa en vi-känsla. Det finns även ett trygghetsteam och vännergruppen som kontinuerligt arbetar med trygghetsfrågor. Skolan genomför regelbundet trivselenkäter som ligger till grund för de åtgärder som sätts in. Både i Skolinspektionens enkät till elever i årskurs 5 våren 2018 och i intervjuer i samband med granskningen uppger elever att de överlag är trygga på skolan. Några elever ger i intervjuer uttryck för att det kan förekomma bråk, men att lärarna oftast ingriper och pratar med eleverna om det hänt något. Den främsta källan till otrygghet bland eleverna är toaletterna som kan spärras utifrån, vilket är något som diskuterats både på klassråd och bland personalen. I intervjuer uppger lärarna att det blivit lugnare på skolan sedan organiserade rastaktiviteter infördes, och de dagar det inte är några

rastaktiviteter ökar antalet konflikter. Rektorn säger i intervju och i den inkomna dokumentationen att rastaktiviteterna ska fortsätta att utvecklas.

Inför läsåret 2018/2019 har rektorn beslutat om en ny vision – VIS (Värdegrund, Inkludering och Språkutveckling) som är tänkt att genomsyra arbetet på skolan. Arbetet med visionen anser rektorn ytterligare kommer att styrka tryggheten på skolan. Lärarna uppger även att de har kommit mer samman genom diskussionen kring den nya visionen eftersom de nu jobbar mer mot samma mål.

Arbete för att skapa studiero

Vidare visar granskningen att det finns ett visst arbete för att skapa studiero. Men olika lärare försöker hantera bristen på studiero på olika sätt och inget strukturerat arbete inom personalen finns för att tillsammans hitta lösningar som fungerar. Av lektionsobservationer framkommer att det är varierande grad av studiero. På en del lektioner råder det lugn och ro, men på andra är det mer oroligt. I intervjuer med elever bekräftas den bilden, även om några elever säger att det framför allt är när det är vikarier det blir stökigare. Elever säger även att det ibland är så stökigt att det inte går att lära sig och att de måste gå ut för att få lugn och ro. Detta bekräftas ytterligare i Skolinspektionens enkät för elever i årskurs 5. En mycket stor andel av eleverna svarar att andra elever stör ordningen i klassrummet. Även jämfört med referensgruppens snitt är det fler på Sörlidensskolan som anser att andra elever stör ordningen. I rektors redovisning som Skolinspektionen tagit del av framgår att vid hälsosamtalen med elever i årskurs 4 uppger hälften av eleverna att de ofta har arbetsro, övriga att de har arbetsro sällan eller ibland.

I intervjuer med personal framkommer en något splittrad bild. Elevhälsan menar att det finns ett aktivt och samlat arbete för att uppnå studiero. Exempelvis nämns att rörelse skapar lugn och att skolan därför försöker få till många avbrott i undervisningen. Någon lärare nämner i intervju att hen har avbrott för rörelse eller avslappning, men generellt är det inte en bild som alla lärare delar. Inte heller är det något som observerats under Skolinspektionens lektionsbesök. Rektorn menar att det har skett insatser med hjälp av elevhälsan i någon årskurs och lärarna säger i intervju att det inte finns någon uttalad gemensam strategi för att åstadkomma studiero.

Lärarna ger olika exempel på hur de hanterar stök i klassrummen och det varierar från att försöka ha ett lågaffektivt bemötande till att arbeta med att skapa lektioner där eleverna inte har tråkigt eller tycker det är för svårt. Några lärare tycker att det finns en rädsla för att höja rösten, men menar att eleverna svarar bra på när rösten höjs. Elever ger i intervju exempel på att lärare skriver upp elevers namn på tavlan när de stör och när en elev blivit uppskriven tre gånger kontaktas hemmet. Det framkommer i

intervjuer även att det finns olika tolerans bland lärarna för prat på lektioner, delvis beroende på ämnenas karaktär. Vidare framkommer att någon lärare hanterar den höga ljudnivån med att använda öronproppar.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan *i flera delar* uppfyller kvalitetskriterierna inom området Trygghet och studiero, men att utvecklingsområden finns.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektor säkerställer att lärarna bedriver ett gemensamt arbete för att utveckla förhållningssätt och strategier i syfte att skapa studiero för alla elever.

Av 5 kap. 3 § skollagen framgår att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en studiemiljö som präglas av trygghet och studiero.

Skolinspektionens granskning visar att individuella insatser för att komma till rätta med studiero görs av lärarna på Sörlidensskolan F-6, men det saknas ett samlat arbete hos personalen för att skapa studiero. På de observerade lektionerna kan de flesta elever ägna sig åt arbetsuppgifterna utan att störas av sina klasskamrater, men exempel finns på elever som blir störda av elever som går runt i klassrummet eller pratar högt om annat än skolarbete. Skolinspektionen ser exempel på olika sätt att hantera högljudda elever, i regel ger muntliga tillsägelser enbart en temporär effekt vilket innebär att lärarna måste upprepa tillsägelser flera gånger under en lektion. Vid några tillfällen tas elever ut ur klassrummet för att lugna ner situationen.

För att åstadkomma ett effektivt arbete med studiero krävs att skolan som helhet har ett gemensamt förhållningssätt kring detta arbete. För att åstadkomma en miljö på skolan där all undervisning präglas av studiero krävs att det finns väl fungerande forum för lärarna att diskutera och komma överens om gemensamma strategier och förhållningssätt.⁵ Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn skapar

⁵ Skolinspektionen (2016) Skolans arbete med att säkerställa studiero – det räcker inte att det är lugnt, eleverna måste lära sig något också, Stockholm: Skolinspektionen, s. 18.

förutsättningar för kollegiet att diskutera frågor gällande förhållningssätt och rutiner för att säkerställa studiero. Det är viktigt att elever uppfattar att det finns en gemensam hållning kring vad som är tillåtet i klassrummet och att det finns gemensamma ordningsregler. Med fördel kan även elever involveras i arbetet med att åstadkomma studiero eftersom elever ofta kan ha lättare att acceptera regler då de själva varit med och påverkat.⁶ Som hjälp i arbetet med att skapa studiero kan Skolverkets självskattningsverktyg "Koll på studiero" med tillhörande stödmaterial användas.⁷

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14-15 §§

10 kap. 20 a § skollagen, 9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

De sammanfattande skälen till Skolinspektionens bedömning är att rektorn i viss mån analyserar skillnader i betyg och omdömen. Vidare visar granskningen att alla lärare inte får samma förutsättningar att kunna samverka kring bedömning varför det är ett område som behöver utvecklas ytterligare.

Uppföljning och analys av lärarnas bedömningar och omdömen

Granskningen visa att rektorn i viss mån analyserar skillnader i betyg och omdömen. I den inkomna dokumentationen beskriver rektorn att inför läsåret 2018/2019 har en förstelärare på vardera stadium fått ett uppdrag att tillsammans med specialpedagog och rektor titta närmare på kunskapsresultat och komma fram till åtgärder som kan höja måluppfyllelsen. I övrigt visar dokumentation och intervjusvar inte att rektorn gör

⁶ Ibid, s. 13-14

⁷ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/koll-pa-studiero>

någon djupare analys av avvikelser i resultaten. Rektorn har konstaterat att det finns skillnader i pojkars och flickors resultat, men det finns inte någon analys kring varför. Dock säger rektorn i intervju att det är viktigt att förstå varför resultat ser ut som de gör. I dokumentationen framkommer att rektorn har tittat på överensstämmelsen mellan terminsbetyg och betyg på nationella prov för våren 2018 och har konstaterat att de stämmer väl överens. Det finns ännu ingen officiell betygsstatistik för våren 2018, men tidigare år har det varit stora skillnader framför allt gällande överensstämmelse mellan terminsbetyg och provbetyg i engelska i årskurs 6. Utifrån den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av har det inte funnits något medvetet arbete utifrån dessa avvikelser. Rektorn ger i intervju och i dokumentation uttryck för att tvålärarsystemet ger en ökad likvärdighet, vilket även några lärare instämmer med i intervju.

Förutsättningar för att säkerställa likvärdig bedömning

Granskningen visar att rektorn ger lärarna begränsade förutsättningar att samverka kring bedömning och betygsättning. Lärarna uppger i intervjuer att de sambedömer nationella prov och använder sig av bedömningsstöd framför allt i de lägre årskurserna. Lärarna i årskurs 3 bedömer de nationella proven tillsammans med de lärare på lågstadiet som inte har nationella prov själva. Elevhälsan uppger att specialpedagogen också är involverad i arbetet med sambedömning och att det även lyfts på klassgenomgångarna.

I intervju med lärarna samt i inkommen dokumentation framkommer att rektorn hade satt upp ett mål för ett arbetslag inför läsåret 2017/2018 att de skulle höja sin bedömarkompetens. Det innebar att lärarna diskuterade och analyserade kunskapskrav, förmågor och centralt innehåll. Lärarna upplever efteråt att de blivit säkrare i sin bedömning och mer trygga i att även göra en högre bedömning (mer än godtagbara kunskaper), vilket de inledningsvis var tveksamma till att göra.

Lärarna uttrycker i intervjuer att det tidigare fanns mer gemensamma diskussioner kring bedömning i och med att de arbetade med det specialpedagogiska lyftet, men att det är mindre strukturerat nu. Enligt intervjusvar är det mer upp till lärarna att ha ett gemensamt arbete, och lärarna efterlyser ett mer styrt arbete. Det framkommer även att det är skillnader mellan olika lärargrupper. Vissa lärare har gemensamma träffar flera gånger per år där de pratar bedömning medan andra lärare inte har något forum för att diskutera bedömning med ämneskollegor. Det finns nätverk i kommunen för vissa lärare, men det upplevs vara svårt att hitta tid för att gå på de träffarna.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan *i flera delar* uppfyller kvalitetskriterierna inom området Bedömning och betygssättning, men att utvecklingsområden finns.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ger alla lärare förutsättningar att samverka kring bedömning och betygssättning samt ser till att de metoder som används kvalitetssäkras.

Skolinspektionens granskning visar att formerna för samarbete vid bedömning och kvalitetssäkring av betyg behöver utvecklas. Visserligen uppger lärarna att det förekommer viss sambedömning och diskussion kring bedömning överlag, men arbetet är inte strukturerat och alla lärare har inte möjlighet att delta i sådana diskussioner. De lärare som har minst möjlighet till att diskutera bedömningsfrågor är de som är ensamma i sitt ämne, inte tillhör något arbetslag på Sörliden F-6, eller både och. I intervju med rektorn och lärarna framkommer att det ofta är lärarna i praktiskt-estetiska ämnen som av organisatoriska skäl inte har möjlighet att delta i diskussioner. För dessa lärare finns det många gånger ett nätverk i kommunen, men lärarna uppger i intervju att det inte går att närvara vid träffarna för dem då det krockar med andra möten.

Bedömning och betygssättning är en komplex praktik och kräver att lärarna inte lämnas ensamma i arbetet. När det är dags för betyg analyserar och värderar lärarna hur relevant och rättvisande bild olika underlag ger av elevernas kunskaper i förhållande till kunskapskraven. Här är det viktigt att lärarna ges förutsättningar att kvalitetssäkra sin betygssättning, dels i relation till de nationella styrdokument, dels med varandra. Lärarna behöver också ges möjlighet att samverka både inom och mellan skolor.⁸

Rektor bör se till att samtliga lärare får möjlighet att diskutera hur de bedömer och betygsätter elevernas kunskaper i förhållande till kunskapskraven. Tillsammans med

⁸ Skolverket (2016) Betygsskalan och betygen B och D, Stödmaterial, Reviderad version, Stockholm: Fritzes.

lärarna bör rektorn utveckla former för samarbete kring bedömning och betygssättning inom Sörlidenskolan F-6 men även med andra skolor. Som stöd i arbetet kan personal använda sig av Skolverkets allmänna råd om betyg och betygssättning.⁹

På Skolinspektionens vägnar

2018-11-23

2018-11-23

X Agnetha Burström

Agnetha Burström
Beslutsfattare
Signerat av: Agnetha Burström

X Mattias Ryd

Mattias Ryd
Föredragande
Signerat av: Mattias Ryd

I handläggningen av ärendet har även utredare Stefan Persson och Caroline Rönnegård medverkat.

⁹ Skolverket (2018) Betyg och betygssättning, Skolverkets allmänna råd, Stockholm: Fritzes.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 8 lektionsobservationer
- 2 gruppintervjuer med elever
- 2 gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorns lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten den 17 oktober 2018 och den 18 oktober 2018. Besöket genomfördes av Mattias Ryd och Stefan Persson.

Sörlidenskolan är belägen strax öster om centrum i Örnsköldsvik. Vid skolan bedrivs verksamhet från förskoleklass till årskurs 9, uppdelad i två enheter, förskoleklass till årskurs 6 respektive årskurs 7 till årskurs 9. Vid tiden för Skolinspektionens granskning finns det 170 elever på enheten för förskoleklass till årskurs 6. Under läsåret 2017/18 var andelen elever med utländsk bakgrund 67 procent, klart över rikets snitt på 25 procent. Andelen elever som har föräldrar med eftergymnasial utbildning är 45 procent, jämfört med rikets snitt på 58 procent. Nuvarande rektor har varit rektor på skolan sedan februari 2017.